

Oulun Sähkönmyynti Oy
PL 116
90101 Oulu

Asia

Laskutusvaihtoehtoon perustuva perusmaksuero

Asianosainen

Oulun Sähkönmyynti Oy
PL 116
90101 Oulu

Toimenpidepyynnön tekijä

Vireilletulo

11.1.2017

Selostus asiasta

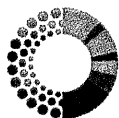
Energiavirastoon on saapunut 11.1.2017 toimenpidepyyntö koskien Oulun Sähkönmyynti Oy:n laskutuskäytäntöjä. Toimenpidepyynnön tekijän mukaan Oulun Sähkönmyynti Oy on tarjonnut alempaa perusmaksua, mikäli loppukäyttäjä valitsee e-laskun. Energiavirasto on pyytänyt 8.2.2017 päivätyllä kirjeellään Oulun Sähkönmyynti Oy:ltä selvitystä asian johdosta. Oulun Sähkönmyynti Oy on antanut vastineensa sähköpostitse 21.2.2017.

Toimenpide- ja selvityspyyntö

Toimenpidepyynnössä on pyydetty selvittämään, onko Oulun Sähkönmyynti Oy toiminut sähkömarkkinalain mukaisesti antaessaan alennusta perusmaksusta niille asiakkaille, jotka valitsevat e-laskun. Toimenpidepyynnön mukaan Oulun Sähkönmyynti Oy:n perusmaksu niille asiakkaille, jotka valitsevat e-laskun, on 1,50 euroa kuukaudessa siinä missä muille asiakkaille perusmaksu on 2,50 euroa kuukaudessa.

Energiavirasto lähetti Oulun Sähkönmyynti Oy:lle selvityspyyntönsä asiasta 8.2.2017. Energiavirasto pyysi selvitystä erityisesti seuraavista seikoista:

1. Laskuttaako Oulun Sähkönmyynti Oy asiakkailtaan eri perusmaksua laskutustavasta riippuen?

2. Jos perusmaksu eroaa laskutustavasta riippuen, mihin e-laskuvaihtoehdon alempi perusmaksu perustuu? Mitä suoritteita ja kustannuksia eri perusmaksuilla katetaan? Mitä laskutapavaihtoehtoja asiakkailta on valittavissa? Onko alempi perusmaksu vain e-laskuvaihtoehdossa ja korkeampi maksu muissa laskutapavaihtoehdoissa ja onko muiden vaihtoehtojen välillä kustannuseroja?
3. Milloin kyseinen laskutuskäytäntö on tullut voimaan? Sovelletaanko laskutuskäytäntöä kaikkiin yhtiön sähkönmyyntituotteisiin ja kaikkiin asiakkaisiin, kuluttaja- ja yritysasiakkaat mukaan lukien? Kuinka suurelta asiakasmäärältä paperilaskusta johtuvaa suurempaa perusmaksua peritään?

Lisäksi Energiavirasto varasi Oulun Sähkönmyynti Oy:lle mahdollisuuden esittää muuta tarpeelliseksi katsomaansa selvitystä asiassa.

Oulun Sähkönmyynti Oy:n vastaus

Oulun Sähkönmyynti Oy on vastineessaan todennut, että yhtiö antaa e-laskun maksutavaksi valinneille asiakkailleen sähkönmyyntisopimuksen perusmaksusta yhden (1) euron alennuksen kuukaudessa. Perusmaksun e-laskualennus on vastineen mukaan tullut voimaan 1.1.2016, ja sitä sovelletaan kaikkiin e-laskuasiakkaisiin kuluttaja- ja yritysasiakkaat mukaan lukien.

Oulun Sähkönmyynti Oy on edelleen todennut, että e-laskun perusmaksualennus perustuu yhtiölle syntyvien laskutuskustannusten eroihin. Oulun Sähkönmyynti Oy:n ilmoittaman kustannuseron mukaan e-laskun kustannus on yhtiölle selvästi edullisempi kuin paperilaskun tai suoramaksun kustannukset.

Oulun Sähkönmyynti Oy:n mukaan yhtiö ilmoittaa perusmaksujen hinnat hinnastoissaan ilman e-laskun perusmaksualennusta. Perusmaksualennuksesta mainitaan erikseen hinnastoissa, tarjouksissa, sopimusvahvistuksessa ja asiakkaiden laskulla. E-laskun valinneille asiakkaille myönnetään automaattisesti perusmaksusta yhden (1) euron alennus. Oulun Sähkönmyynti Oy:n mukaan asiakkaat voivat valita maksutavakseen e-laskun, suoramaksun tai paperilaskun, ja lisäksi yritysasiakkaat voivat valita maksutavakseen verkkolaskun.

Oulun Sähkönmyynti Oy:n näkemyksen mukaan e-laskua voidaan pitää maksutapana.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Energiaviraston toimivalta

Sähkömarkkinalain (588/2013) 106 §:n 2 momentin mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisen määräysten noudattamista sekä sähkömarkkinalain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 5 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen

246/422/2017

ja unionin lainsäädännön ja viranomaisen määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 9 §:n mukaan Energiaviraston on velvoitettava kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita rikkonut tai laiminlyönyt korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta kyseisen lain 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain (588/2013) 69 §:n 3 momentin mukaan vähittäismyyjän on esitettävä laskussa loppukäyttäjälle erittely siitä, miten sähkön hinta muodostuu, sekä tieto sopimuksen voimassaoloajasta. Sähkön hintaa koskevat tiedot ja arviot on annettava loppukäyttäjälle oikea-aikaisesti ja helposti ymmärrettävässä muodossa.

Sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin mukaan kyseisessä pykälässä tarkoitetut laskut sekä hinta- ja kulutustiedot on annettava loppukäyttäjälle asianmukaisesti ja maksutta. Loppukäyttäjän on halutessaan saatava laskut ja kulutustiedot sähköisinä.

Sähkömarkkinalain 69 a §:n mukaan vähittäismyyjän on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja sähkölaskujen maksamiseen. Tarjotuissa vaihtoehdoissa ei saa olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyyjälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Jos vähittäismyyjä tarjoaa kuluttajille ennakkomaksujärjestelmää, on järjestelmän heijastettava riittävästi kuluttajan arvioitua todennäköistä vuotuista sähkönkulutusta.

Perustelut

Asiassa on kysymys siitä, katsotaanko Oulun Sähkönmyynti Oy:n veloittamien erisuuruisten perusmaksujen täyttävän sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentissa ja 69 a §:ssä asetetut vaatimukset.

Laskutuksen ja maksutavan käsitteistä

Sähkömarkkinalain (588/2013) voimaan tullessa 1.9.2013 nykyistä maksutapoja koskevaa 69 a §:ä sisällöllisesti vastaava säännös sisältyi 69 §:n 3 momenttiin. Alkuperäisen hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp) 69 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan "[p]ykälään on sisällytetty myös uusi säännös kuluttajille tarjottavista maksutapavaihtoehdoista. Maksutapavaihtoehtoina on kuluttaja-asiakkaalle tarjottava ainakin laskutusjakson mukaiseen kulutukseen perustuvaa maksutapavaihtoehtoa sekä arvioituun todennäköiseen vuotuisen sähkönkulutukseen pohjautuvaa tasasuuruisiin maksueriin perustuvaa maksutapavaihtoehtoa. Lähtökohtana laskutuksessa tulisi olla asiakkaan todettuihin lukematietoihin perustuva laskutus silloinkin, kun kuluttaja valitsee tasaerälaskutuksen. Asiakkaalla olisi myös oikeus sähkönkulutustietojensa saantiin

246/422/2017

siitä riippumatta, mitä laskutustapaa asiakas käyttäisi. Laskutuksen tasaaminen vastaamaan asiakkaan todellisia kulutuslukemia tulisi tehdä vähintään kerran vuodessa. Maksutapavaihtoehtoissa ei saisi olla perusteettomia tai eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, ettei asiakkaalta saisi veloittaa ylimääräistä palvelumaksua asiakkaan valitessa maksutavakseen tasaerälaskutuksen. Vähittäismyyjällä olisi oikeus muuttaa asiakkaalta veloitettavan tasaerän suuruutta muuttaessaan hinnoittelua tai asiakkaan vuotuisen arvioidun kulutuksen määrän muuttuessa. Ehdotettu säännös ei vaikuttaisi siihen, minkälaista sähkötuotetta asiakas käyttäisi. Myös tasaariin perustuvan maksutavan valinnut asiakas voisi kuulua erilaisten palvelujen piiriin.”

Talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 17/2013 vp) 69 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan 57 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin, joiden mukaan “[v]aliokunta esittää, että edellä yleisperusteluissa todetuista syistä pykälän 2 momenttia muutetaan siten, että siitä poistetaan maininnat pakollisista maksutavoista. Edelleen kuluttajille tulisi tarjota erilaisia maksutapoja. Tarjotuissa vaihtoehtoissa ei saisi olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapapalveluista voitaisiin periä asiakkailta maksuja. Tällöin maksutapojen ehdoissa voitaisiin myös huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Kohtuuttomana maksujen kustannusten erona pidettäisiin myös sellaista tilannetta, jossa asiakkailta perityt maksut muodostaisivat suuruutensa vuoksi tosiasiallisen esteen maksutavan käyttämiselle. Syrjivää olisi esimerkiksi maksun asettaminen vain osalle maksutavoista.”

Energiatehokkuusdirektiivin (2012/27/EU) implementoinnin myötä sähkömarkkinalain 69 §:ä muutettiin ja lakiin lisättiin 69 a §. Hallituksen esityksen energiatehokkuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 182/2014 vp, sähkömarkkinalain 69 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan 69 §:n 5 momentissa ”on uusi säännös, jolla veloitetaan antamaan pykälässä tarkoitetut laskut ja hinta- ja kulutustiedot loppukäyttäjälle asianmukaisesti ja maksutta. Lisäksi säädetään velvoite laskujen ja kulutustietojen toimittamiseen loppukäyttäjän pyynnöstä sähköisesti. Sähköiseksi katsotaan esimerkiksi lasku sähköpostilla tai pankin e-lasku.” Lainkohdan taustalla on energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohta, jonka mukaan ”[j]äsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät saavat kaikki energiankulutusta koskevat laskunsa ja laskutustietonsa maksutta ja että loppukäyttäjät saavat myös kulutustietonsa asianmukaisella tavalla ja maksutta.”

Talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 23/2014 vp, s. 3) todetaan, että ”[h]allituksen esityksessä ehdotetun sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin mukaan laskut sekä hinta- ja kulutustiedot on annettava loppukäyttäjälle asianmukaisesti ja maksutta. Talousvaliokunta pitää hyvänä, että laskun maksuttomuutta koskeva säännös tulee täten selvennetyksi. Valiokunta tähdentää, että laskujen maksuttomuuden ohella sähkömarkkinalaissa säädellään erilaisia maksutapoja. Sähkömarkkinalain 69 a §:n mukaisesti sähköön vähittäismyyjän on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja sähkölaskun maksamiseen. Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyyjälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Talousvaliokunta viittaa tältä osin aiemmassa mietinnössään lausumaansa (TaVM 17/2013 vp — HE 20/2013 vp) ja painottaa, että eri maksutapojen tarjoamisen kannalta riittävänä ei voida pitää esimerkiksi sitä, että kuluttaja saa valita paperilaskun ja sähköisen laskun väliltä, eikä sitä, että kuluttaja saa valita, maksaako laskun verkkopankissa

246/422/2017

vai muulla tavoin. Kuten mietinnöstä ilmenee, valiokunnan tarkoituksena oli turvata tasalaskutusta vastaavat järjestelyt. Valinnanmahdollisuuden eri vaihtoehtojen välillä täytyy näin ollen kohdistua siihen, millä tavalla käyttäjä voi tasata sähkölaskuista koituvaa kustannustaakkaa tasaisemmin kalenterivuoden ajalle."

Esitöistä ilmenee, että maksutapavaihtoehtoilla on tarkoitettu erityisesti laskutusjakson mukaiseen kulutukseen perustavan laskutuksen ja tasaerälaskutuksen vaihtoehtoja. Edelleen myyjälle aiheutuneiden kustannusten kohtuullisten erojen huomioiminen maksutavoissa on esitöissä kytketty varsin selkeästi näihin vaihtoehtoihin. Maksutavan ja laskutustavan käsitteitä ei ole kuitenkaan lainsäädännössä tarkemmin määritelty. Energiavirasto on 31.3.2014 antamassaan päätöksessä (dnro 973/420/2013) katsonut, että verkonhaltija on tarjoamalla eri laskutustapoja asiakkailleen täyttänyt sähkömarkkinalain silloisen 57 §:n 2 momentin, joka vastaa nykyistä sähkömarkkinalain 57 a §:ä, vaatimukset maksutapavaihtoehtojen tarjoamisesta.

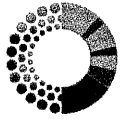
Sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentti, joka on tullut voimaan 1.1.2016 on Energiaviraston näkemyksen mukaan selkeyttänyt oikeustilaa sähkölaskun maksuttomuuden osalta. Talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 23/2014) on 69 §:n 5 momentin osalta todettu yksiselitteisesti, että *"[t]alousvaliokunta pitää hyvänä, että laskun maksuttomuutta koskeva säännös tulee täten selvennetyksi. Valiokunta tähdentää, että laskujen maksuttomuuden ohella sähkömarkkinalaissa säädellään erilaisia maksutapoja"* (korostus tässä).

Laskun maksuttomuudesta on sähkömarkkinalakia vastaavasti säädetty myös kaukolämpöä ja kaukojäähdytystä koskien. Näiltä osin energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohta on implementoitu energiatehokkuuslain (1429/2014) 22 §:llä. Lainkohdan osalta hallituksen esityksessä (HE 182/2014 vp, energiatehokkuuslain 22 §:n yksityiskohtaiset perustelut) todetaan vielä sähkömarkkinalainkin perusteluja yksiselitteisemmin, että *"[k]aikki pykälässä tarkoitetut laskut, hinnat ja laskutuksen perusteena olevat kulutustiedot on annettava loppukäyttäjälle maksutta. Maksuttomuus koskisi kaikkia laskujen ja tietojen toimitustapoja."* Sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin ja energiatehokkuuslain 22 §:n taustalla oleva energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan sanamuoto ei tee eroa eri energiamuotojen välillä. Energiavirasto katsookin, ettei energiatehokkuuslain 22 §:stä poikkeavalle laintulkinnalle laskujen maksuttomuuden osalta ole perusteita sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momenttia sovellettaessa.

Energiaviraston näkemyksen mukaan 69 §:n 5 momentin säännös laskujen maksuttomuudesta on sanamuodoltaan selvä: laskut sekä hinta- ja kulutustiedot on annettava loppukäyttäjälle asianmukaisesti ja maksutta. Lainkohdan taustalla olevan energiatehokkuusdirektiivin (2012/27/EU) 11 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltiot veloitetaan varmistamaan, että loppukäyttäjät saavat kaikki energiankulutusta koskevat laskunsa ja laskutustietonsa maksutta.

Alennuksen myöntäminen e-laskun valinneille asiakkaille

Euroopan komissio on valmisteluasiakirjassaan (SWD(2013) 448 final) esittänyt tulkintansa energiatehokkuusdirektiivin 9–11 artiklojen soveltamisesta. Valmisteluasiakirjan kohdissa 50–52 Euroopan komissio on ohjeistanut jäsenvaltioita seuraavasti:

246/422/2017

"50. Article 11(1) requires Member States to ensure that final customers receive all their consumption data as well as bills and billing information free of charge.

51. It follows that energy suppliers or other organisations must themselves bear the costs of producing and delivering bills and billing information to the final customers.

52. This does not rule out energy companies giving final customers a discount or bonus for opting for electronic bills and billing information."

Valmisteluasiakirjan kohdassa 51 tuodaan selkeästi ilmi se, että sähkönmyyjien tulee kantaa laskun toimittamisesta aiheutuvat kustannukset. Energiavirasto toteaa, että vaikka komission valmisteluasiakirjan 52-kohdan mukaan tämä ei poissulje loppukäyttäjälle annettavaa alennusta tai bonusta loppukäyttäjän valitessa sähköisen laskutuksen, sähköisen laskutuksen valinneille asiakkaille myönnettävän alennuksen soveltaminen johtaa tosiasiallisesti samaan tilanteeseen kuin muista laskutustavoista erikseen perittävä maksu. Tästä syystä Energiavirasto katsoo, että perusmaksualennuksen antaminen e-laskun valinneille asiakkaille on ristiriidassa energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan sekä sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin kanssa samoin kuin muista kuin e-laskutuksesta erikseen perittävä maksu. Muunlainen tulkinta johtaisi tilanteeseen, jossa sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin säännöstä laskujen maksuttomuudesta voitaisiin kiertää erilaisten alennuskäytäntöjen avulla ja lainkohta voisi käytännössä menettää merkityksensä muiden kuin sähköisen laskutuksen osalta.

Edellä esitetyillä perusteilla Energiavirasto katsoo, että Oulun Sähkönmyynti Oy on toiminut sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin vastaisesti antaessaan e-laskun valinneille asiakkaille perusmaksualennuksen, eli veloittaessaan muun laskutustavan valinneilta asiakkailtaan suurempaa perusmaksua. Oulun Sähkönmyynti Oy:n muun kuin e-laskuvaihtoehdon valinneet asiakkaat eivät saa sähkömarkkinalain edellyttämällä tavalla sähkölaskujaan maksutta.

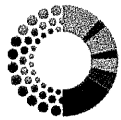
Ratkaisu

Oulun Sähkönmyynti Oy on toiminut sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin vastaisesti veloittaessaan suurempaa perusmaksua niiltä asiakkailta, jotka ovat valinneet muun kuin e-laskutuksen. Tosiasiallisesti tilanne vastaa sitä, että Oulun Sähkönmyynti Oy perisi erillistä maksua niiltä asiakkailta, jotka eivät ole valinneet e-laskua.

Energiavirasto velvoittaa Oulun Sähkönmyynti Oy:n ryhtymään viipymättä tarpeellisiin toimenpiteisiin sähkömarkkinalain vastaisen menettelyn korjaamiseksi.

Korjaavina toimenpiteinä Energiavirasto velvoittaa Oulun Sähkönmyynti Oy:n muuttamaan laskutuskäytäntöjään ja varmistamaan, että kaikki asiakkaat saavat sähkölaskunsa maksutta. Energiavirasto velvoittaa Oulun Sähkönmyynti Oy:n palauttamaan e-laskualennuksen käyttöönoton (1.1.2016) jälkeen aiheettomasti perityt maksut niille asiakkaille, jotka eivät ole valinneet e-laskutusta.

Selvitykset edellä mainituista korjaavista toimenpiteistä on toimitettava Energiavirastolle 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Siltä osin kuin päätös koskee virheellisesti perittyjen maksujen palauttamista asiakkaille, päätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Muilta osin päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 69 § ja 69 a §, 106 §

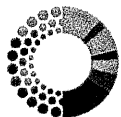
Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 5,9 ja 38 §.

Muutoksenhaku

Valitusosoitus Oulun Sähkönmyynti Oy:lle on päätöksen liitteenä.

Toimenpidepyynnön tekijän osalta päätös ei sisällä hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, josta voisi valittaa hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä.

Liitteet	Valitusosoitus Oulun Sähkönmyynti Oy:lle
Jakelu	Oulun Sähkönmyynti Oy
Tiedoksi	Toimenpidepyynnön tekijä Kilpailu- ja kuluttajavirasto/Kuluttaja-asiamies Energiateollisuus ry
Maksutta	

VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakuoikeus

Energiaviraston antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskelpoisella päätöksellä tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Valitusoikeus on sillä, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on Markkinaoikeus.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, määräaika jatkuu vielä seuraavan arkipäivän.

Valituskirjelmän sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Markkinaoikeudelle osoitetussa valituskirjelmässä on ilmoitettava:

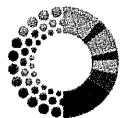
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- muutoksenhaun kohteena oleva päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä;
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta; sekä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu Energiavirastolle tai Markkinaoikeudelle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei päämies ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
Faksi: 029 56 43314
Sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.